

Vox Clamantis

IN

10 Ad

K. England.

DESERTO

AD

693. 122
4

Ministros Angliæ

Nuper ejectos, & adhuc
silentio & suspensione
mulctatos ;

reviter subinnuens *hæc v's cō n' q' &* cau-
sus præsentis flagelli & remedia.

per magistrum Polier. Lond. 1666.

Anno Dom. 1666.

Nov. 10. 1891

21

Oct. 20. 1891

Nov. 10. 1891

Nov. 10. 1891

Nov. 10. 1891

Nov. 10. 1891

ci
fi
re
fo
no
mi
is
to

PRÆFATIO.

Pus quod aggredior, licet nunquam interpestivum & hodie imprimis opportunum, in hoc tamen rerum & animorum statu facile præfagio & amicorum reprehensionibus, & inimicorum calumniis, & reliquorum criminationibus obnoxium fore. Quibus ut non diffiteor me non parum commoveri (neque enim mihi cornea fibra est) ita non adeo me illis affici profiteor, ut à recto proposito & pro studio & necessario viæ

Christianæ & præsentis temporis officio me abduci patiar quo minus & mihi & aliis hodiernæ castigationis causas aliquatenus exponere & nos omnes ad poenitentiam provocare pro virili coner. Sed ne bene destinata male cedant, neve justam ulli offensionis ansam exhibeam, liceat mihi paucis præfari.

I. Non fert animus omnes eorundem criminum nedum iisdem gradibus reos peragere, sed nonnulla justæ accusationis capita indefinitè proponere, quæ singuli prout verbum Dei, & spiritus sanctus & ipsorum conscientia suggererint, sibi accommodare possunt, hoc scientes, quod quo quisque melior est, eo & curatiùs suos errores ipse observabit, & aliorum commotiones benigniùs excipiet, & Deo justitiæ gloriam, sibi peccata, pænasque eorum vindices lubentiùs imputabit: Boni hoc auxilium minimè spernent, & mali eo maximè indigent. Et quam-

Praefatio.

vis non pauca sequioris notæ crimina recensui, quorum reatu non multi inter Ministros nuper ejectos tenentur, cum tamen & paucorum habenda est ratio, & in exercendâ poenitentia excusatius est in excessu quàm in defectu peccare, placuit etiam ea producere quibus nec omnes nec plurimi sine manifestâ injuriâ onerari possunt, ut & rei habeant de quo doleant, & innocentes de quo Deum laudent, & omnes de quo sibi in posterum caveant.

2. Nec in me recipio vel omnium pietatem profitentium errata recensere (quod infinitum esset) vel atrociora schismaticorum non falso nomine dictorum flagitia, hæreses, apostasias, horrendas *αἰσχίας*, proculcatas leges, perturbatum omnem & Ecclesiæ & Reipublicæ ordinem, perfidiam, regicidium, aliaque ejusdem farinae perstringere, sed tantum Ministrorum peccata detegere, eorum nimirum quibus silentium nuperâ lege imposi-

tum est ; sed neque horum omnia in numerum redigere (quod impossibile) nec ea notare de quibus inter bonos ambigitur & reciprocatur adhuc serra disputationis ; sed de iis agere, quibus vix ulla prætexi potest ignorantia nebula, vel ullum excusationis velum, quibusque & conscientia reorum certius feriuntur & corda acrius pungantur, ut, si qui fuerint qui peccata silentio præterita tanquam vel calidè dissimulata, vel improbè defensa confinxerint, eos non immerito possum injuriarum postulare.

3. Quamvis in hodierno sigello non desint paternæ benevolentia argumenta, quibus solari se possunt & debent qui Deo & conscientia se & sua litârunt *eis præscriptis, & quædam* forte ad alios spectet, ut abusus gratia Evangelicæ in sceleratâ gente vindicetur, & salutaria animis in exitium præfractè ruentibus remedia subtrahantur, ne convertantur & sanentur,

Praefatio.

sanentur, & fines à Deo propositi sunt
extra dubitandi aleam suis gratiosi, ut
vel fidem, patientiam, constantiam,
amorem, integritatem, obedientiam
Christianorum & exploraret & ex-
eiceret, vel fideles Ministros in futu-
ros forte & gloriosos usus veluti con-
dideret & præpararet; cum tamen
καὶ δὲ ἡ ἐκδοτικὴ esse est *ἀναμνηστικὸν*,
& cum in optimis residet sentina pec-
catorum, & justa vindictæ divinæ
materia, tutius multo est & utilius se-
veram de nobis censuram instituere, &
nostra (quæ certè nec negari debent,
nec regi possunt) peccata sollicitè in-
dagare & humiliter agnoscere, ut no-
bis sub manu Dei humiliatis suo tem-
pore reddat misericors at iratus pater
lumen vultûs sui, & publicum libe-
rumque exercitium officii nostri.

4. Licèt præsentis instituti scopus
est Ministrorum crimina redarguere,
non virtutes prædicare, eosque sen-
su peccatorum coram Deo posternere,
non

non laudum præconio coram hominibus ornare; Cum tamen ea est tum humani generis tum hujus præsertim protervæ ætatis iniquitas, ut reprehensiones alacrius excipiant, quàm laudes agnoscant, & vel ex ipsis contriti cordis confessionibus eliciant calumniandi materiam; & cum admodum finistrum de Ministris nuper ejectis multorum est judicium, quorum scilicet interest eos esse (vel saltem videri) quàm deterrimos, & aliis injuriis convitia addant, iisque exprobrent turpem inscitiam, & improbam pervicaciam, & quæcunque vel fingere potest ingeniosa nequitia, vel credere inveterata malitia, vel maligna invidia imputare, nemo mihi vitio vertat, si in defensionem justitiæ, veritatis, pietatis, quod nulli negari potest debitum iis exhibeam testimonium. Sciat igitur universus Christianus orbis ad quem mendacis calumniæ vox pervenerit,

venerit, & sciat æquior posteritas
nostro partium studio tandem eman-
cipanda, quod tota fere Anglia ag-
noscit, nec ipsi diffitentur Adversa-
rii (qui non omnem cum consci-
entia candorem excusserunt) Mini-
stros in Bartholomæana clade prostra-
tos, vel eorum saltem plurimos (neq;
enim de singulis loquor, nec opus
est) licet si ad trutinam sanæ pa-
ginæ & tribunalis divini examinen-
tur, libenter se reos fateantur, ut
qui maximè; si tamen cum aliis non
paucis componantur, & ad humani
juris morisve amissum exigantur, ea
esse (præfiscinè dicatur quod extor-
quet necessitas) ingenii solertiâ, gra-
vitate judicii, doctrinæ copiâ, dexte-
ritate prædicandi, sinceritate cordis,
innocentiâ morum per Dei gratiam
præditos, ut contrariæ calumniæ
quamvis fortiter impactæ minimè hæ-
reant, nec nisi illis qui ipsos aut
nesciunt, aut implacabiliter oderunt,
fidem

...propterea.
fidem ullam faciant, nec ab iis credantur, qui alios credere vellent. Non sunt infrunitum hominum genus, qui vel importuno inanis gloriæ studio, vel stultâ proterviâ, vel improbâ pervicaciâ, vel calido consilio abdicationem officii sibi præceperunt: Non adeò vilis est in eorum oculis aut Christi gloria, aut animarum salus; non ita prolubium est tantillis nominibus & semet infamiæ cum periculo conjunctæ, & familias suas summis (quibus multi implicantur) angustiis prodere: Neque hoc credi potest ab iis qui ipsorum vel saltem plurimorum inter ipsos modestiam, prudentiam, duram paupertatem (non obstantibus copiosis & splendidis muneribus quibus ipsos beari fingunt qui vel seipsos onere eximere, vel Ministros invidiâ gravare satagunt) veram pietatem ardensq; Christi serviendi desiderium norunt, nec credi debet

Prefatio.

debet ab illis quibus ignoti sunt. Non sunt, non erant (appello illos omnes qui eorum & conciones audiverunt, & labores vivendiq; consuetudinem inspexerunt) ignavum fucorum pecus mella alienis laboribus parata depascentes, & in suis præsepibus inutiliter latitantes, non ineruditum & rerum divinarum imperitum genus, quibus doceri opus erat quæ sint elementa initii eloquiorum Dei, non sacerdotum ligneorum gens, qui nihil habent Ministri præter inanem titulum, sacerdotalem stolam forte & opima prædia: Non scribarum progenies, qui onera aliorum humeris gravia imposuerunt, suis detraxerunt, ignavi operâ, theologi sententiâ: Non opprobria religionis, & Ministerii propudia, & mali moris exempla, contagiem in greges suos derivantia. Non osiores bonorum sub aliis titulis pietatem impetentes: Non inter comes-

sationes

sationes & pocula & ebriosorum
 consortia & profanorum greges
 tempus terentes, & suaviter luxuri-
 antes, sed fideles in vinea Domini
 operarii, indefessâ diligentia, ardenti
 divinæ gloriæ zelo, & peccati odio,
 vehementi & suæ & aliorum salu-
 tis procurandæ studio, liberâ peccan-
 tium *fine προσωποληψία* reprehensione, vi-
 tâ ad doctrinæ suæ normam (seclu-
 sis humanis infirmitatibus) accuratâ
 conspici, & in foro humano incul-
 pati; Ut frustra fuerint qui ex se-
 quentibus confessionibus (tanquam
 araneæ venenum ex optimis floribus)
 cavillandi ansas arripient, & adver-
 sus eos tela falsarum accusationum
 torquebunt vel in irritum itura, vel
 in propria capita fortiùs recusura.

5. Et ultimò, Nollem à me in hoc
 imprimis negotio expectari vel styli
 elegantiam, vel methodi accurationem:
 Non enim Criticorum palatis litare
 studui, sed Ministrorum conscientis
 aculeos

aculeos ingerere. Reprehendant me Grammatici, modò nosmet ipsos reprehendamus. Ministri sic stylus & humilior & asperior; Sapit naturam operis. Nec refert quo ordine, sed quâ fide & veritate peccata traduxi. Sufficiat igitur impræsentiarum his me cancellis concludere, & hanc rudem veluti *συναγραφήν* delineare: Peccata Ministrorum respiciunt vel

1. Dotes Ministeriales & susceptionem illius muneris.

2. Vel administrationem singulorum officiorum, præsertim adversus greges suos.

3. Vel executionem officii erga Ecclesiam imprimis universam.

4. Vel convictum cum amicis, cognatis & domesticis.

5. Vel vitam & consuetudinem suam inter homines universos.

6. Vel errantes à via veritatis.

7. Vel commilitones in Ministerio.

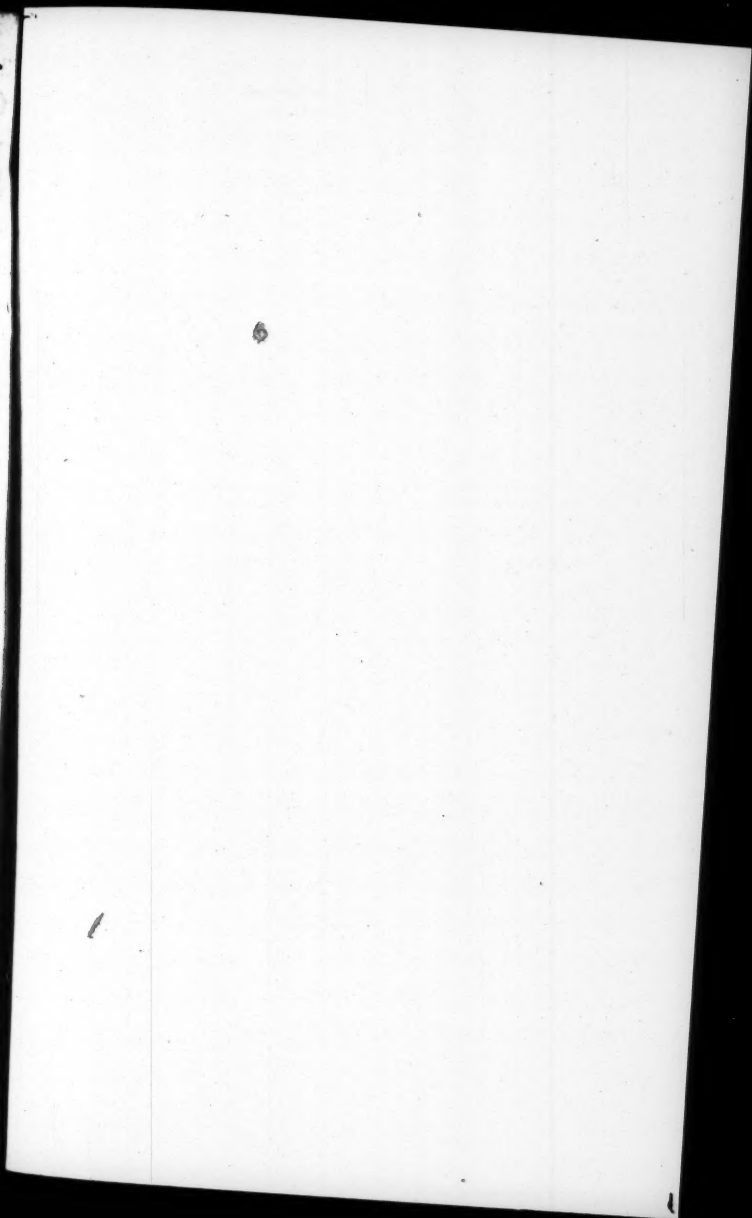
8. Vel præsens flagellum suspensionis

onis & silentii illis imperati. De his ordine agendum.

Et hæc sufficere possunt ἐπεὶ προῖτα
 ρίαις λόγῳ. Jam rem ipsam bono cum
 Deo aggrediamur.

ERRATA.

Pag. 17. l. 6. pro *metis* lege *curis* : p. 21. l. 10.
 l. *hereticorum* : p. 22. l. ult. pro *certius* l. *rectius* :
 p. 25. l. 22. pro *de l. h. e* : p. 27. l. 18. l. *utilitatio-*
nibus, *acerbis diffidiis* : p. 28. l. 11. l. *instituerent* :
 p. 37. l. 8. l. *præteriti* : p. 38. l. 9. l. *comparemus* :
 p. 39. l. 8. pro *et* l. *ut* : p. 43. l. 6. pro *indicemus*
 l. *judicemus* : p. 44. l. 14. l. *relegantes* :

CAP. II.

*Peccata Ministrorum respectu dotum
Ministerialium & susceptionis illius
muneris.*

Unde nonnulli ad Ministerium & suis & suor-
rum votis designati,
vel nullo vel levi
tanti onere sensu
tangerentur, nec
amplitudinem officii,
difficultatem operis, propriam imbecillita-
tem frequenti & serâ cogitatione versa-
rent, nec anhelarent ad illam doctrinam &
pietatis eminentiam tam Augusto munere per-
cessariam, nec justum temporis pretium po-
nerent, sed integros subinde dies, fors &
mensures vel nihil vel aliud agentibus elabi pa-
rentur, nec divinum auspiciū & auxi-
um præsentibus studiis vel futuris cona-
B. tibus

ribus, fervidis precibus & solennibus jejuniis, ut par erat, implorarent.

2. Quod Ministerium capeſſebant nonnulli manifeſtè indigni & ſuâ tantum æſtimatione idonei. Quod vel eruditione, ingenio, prudentiâ leviter imbuti, vel verâ pietate vacui, tremendum hoc munus & ſordidè ambiebant & ovantes excipiebant, quaſi Apoſtolo exprobrantes exclamationem ſuam *οἷς τὸ ὑπὲρ τῆς ἰσχύος*, heu quam diſpares antiquis illis luminibus, Chryſoſtomo, Auguſtino, Athanaſio, aliisque quos ad mentionem tanti muneris horror invaſit, nec ſine gemitu & lacrymis & graviffimis populi obteſtationibus adacti ſuſcipere auſi ſunt!

3. Quod alii in hoc munus temerè ſe ingeſſerunt, non vocati à Deo ſicut Aaron, non expectatis aliorum ſuffragiis & ordine (quem Chriſtus præſcripſit) inſuper habito; alii ſine ullo delectu & examine prævio vel de naturâ vocationis vel de conditione admiſſionis, & quod præſentibus ſemper acquieverunt, & rerum potentibus ſe permiferunt, & conſcientias ſuas præſentis vitæ commodis mancipârunt non *κατὰ* ſed *κατὰ τὴν δυνάμειν*.

4. Quod rem præſtantiffimam malis finibus corrumpèrent, nec zelo gloriæ Dei &

& Christi, vel curâ animarum impulsî officium pastorale susceperent, sed præposterâ & pravâ φιλαυλία, ut sibi & suis necessitatibus prospicerent, ut famæ suæ velificarentur, ut in aliorum conscientias Dominium obtinerent, nec iis quibus Christus & omnes ὅντων Χριστιανοὶ nominibus vocationem suam æstimarent, nempe ut Deo fruendo & regno Servatoris sui ampliando, & æternæ hominum salutis promovendæ liberius vacare possent, quodque alia nonnulla hujus sæculi munera vel externo splendore augustiora, vel mundanis commodis uberiora limis intuerentur.

5. Quod de peccatis Academicis justum nondum conceperant dolorem, nec temporis jacturam ibi factam resarcire conati erant, nec maculas ibi iniustas fructibus penitentiæ dignis eluere, nec evidentes doctrinæ defectus supplere; nec pro annis & auxiliis ætate nostrâ uberius concessis doctiores evadere & indies proficere sategerant, nec studiis suis, ultra quam præsentis operis postulabat honesta tractatio, incubuerant, quin potius tempus non jam suum nec hos in usus quæsitum, & hebdomadas sæpe integras vel vanis occupationibus, vel curis sæcularibus impenderant.

6. Quod scientiam & eruditionis ornamenta & illa *καίρια* quibus comparatur gloria inter homines pluris aestimant & enixius quæsiwerunt, quam veram virtutem & incrementa pietatis quibus conciliatur favor Dei, lucernæ potius doctrinæ lucentes quam sanctitate ardentes, & quod Angelici doctores audire mallerent quam vitæ *ισάγγελος*.

C A P. II.

Peccata Ministrorum quoad administrationem singulorum officiorum, præsertim adversus Greges suos.

1. **Q**uod in solennia & publica officia prorumperent sine debitâ illâ præparatione quam & Domini sui præsentis Majestas & operis nobilitas & animarum dignitas exigerent, quod illi etiam quibus in Grege erat masculus, non raro Deo offerrent in atriiis domus ejus & in medio tui O sanctæ Hierosolyma quod cæcum, & claudum, & ægrotum, & vili illis constitit, quod studiis, meditationi & orationi minus quam par

par erat, incumberent, nec concionibus exarandis dignam adhiberent curam & industriam, nec intra privatos parietes precum fervore & animi contentione divinam benedictionem implorarent, nec cordibus & conscientiis suis insculperent, quæ aliorum animis inscribenda curarent.

2. Quod in administratione muneris sui non eâ, quâ decebat, simplicitate in gloriam Dei & animarum salutem oculos intenderent, nec Christum sed seipsos auditoribus commendarent, & cultu divino sacrificarent ambitioni suæ, nec contenti testimonio Dei, & suæ conscientiæ, à populari existimatione penderent, & aliorum de se sententias callidè venati avidèque haurientes, vel secundâ illâ aurâ animos attollere, vel adversâ abjicere solerent.

3. Quod non omne consilium Dei Gregibus suis proposuerunt, nonnulla in gratiam hominum vel penitus celantes, vel leviter tractantes, vel frigidè suadentes, nec eâ in correptionibus tum publicè tum privatim dispensandis *παρρησία* usi sunt, quam postulabant & autoritas Dei & necessitas animarum, veriti vel offensionem amicorum, vel iras magnatum, vel conscientiæ suæ reprehensionem (dum quæ in alijs

B 3

redarguerent,

(6)
redarguerent, in seipfis soverent) & quod
eam materiam & methodum in formandis
concionibus usurpârunt, quibus vel sudori
suo parcerent, vel honori & commodis
consulerent, nec prout exigent status tem-
porum & auditorum salus & officii sui ratio,
studia & sermones direxerunt.

4. Quod in publico cætu oscitanter &
repidè sacra tractarent, quod in prædicatione
verbi non eâ uterentur simplicitate &
evidentiâ quâ suorum mentes optimè in-
formarent, nec eâ potentiâ & demonstra-
tione spiritûs, quâ conscientias in obsequi-
um cogerent, nec eo zelo quo corda
auditorum veritatis amore accenderent.

Quod in precibus Ecclesiæ nomine concep-
tis, nec debitam adhiberent curam in
verbis (ne quid divinâ maiestate tantoque
officio indignum crumperet) nec idoneâ
animi contentione & vehementiâ eas funde-
rent, quin potius verborum vel ineptiis
vel phaleris, rerum vel imperitiâ, vel in-
cogitantâ, vel errore, affectuum vel stupore,
vel tepore, pretiosum Christi institutum
pessimè contaminarunt, præcellentissimum
spiritus sancti donum objecerunt impiorum
ludibriis & invidorum cavillis, & socordiam
in Auditoribus aluerunt.

5. Quod

3. Quod manifesta officia verterunt in contentiosas disceptationes & diversas muneris sui partes (quas omnes peragere debuerunt) inter se committere soliti sunt, quod alii prætextu publici operis privata vel parochiæ vel familiæ vel secreti munia neglectui habuerunt; alii tempus gregibus suis & debitum & plane necessarium privatis studiis & promovendæ eruditioni vindicarunt. Et, ut verbo dicam, quod quæ cum damno vel dedecore vel sudore conjuncta erant officia, variis artibus & ingenii strophis eludere conati sunt. Qualia sunt inter cætera quæ sequuntur.

1. Personalis & particularis ovium cura, quæ si minus ex apertis Scripturæ testimoniis potuisset demonstrari, ac saltem ex amore Christi & zelo gloriæ divinæ & verâ erga animas ejus defectu pereuntes charitate debuisset diligenter exerceri, nec aut studiis minus necessariis, aut inanibus oblectamentis aut mundanis negotiis locum cederet.

2. Libera peccantium correptio sine ullo personarum respectu: Quod peccata magnatum vel amicorum aut exemplo suo nequiter firmârunt aut verborum lenociniis molliiter foverunt, aut turpi silentio dissimularunt,

mulârunt, aut segniter arguerunt, eorum
gratæ condonantes officium & omnibus
lege charitatis necessarium & Ministris ra-
tione muneris specialiter impositum.

3. Frequens & affabilis conversatio cum
pauperibus Christianis. Quod eos quos
Christus præ cæteris elegit, nonnulli ipsius
Ministri, pro rejcctis habuerunt: Quod
in palatiis divitum tempus terere & humi-
liorum tuguria non sine contemptu præe-
rire soliti sunt, declinantes eorum confor-
tium è quibus nec honori, nec utilitati suæ
prospicere potuerunt.

4. Illa supra alios liberalitas & munifi-
centia erga egenos quam ab iis & exemplum
Domini & ratio officii & hominum expe-
ctatio postulabant, quod stigma illud ava-
ritiæ Ministris inustum de quibusdam &
dici potuit & non refelli.

5. Fidele & strenuum disciplinæ Ecclesi-
asticæ exercitium quam non minus com-
mendare omnibus, quàm negligere pluri-
mis solenne erat; Quod eam nec collapsam
restituere, nec constitutam exerce, nec
labantem suffulcire studuerunt, plus metu-
entes offensionem hominum quàm iram
Dei, & honori vel otio vel commodo suo
potius consulentes quàm rationi coram
summ

summo tribunali reddendæ & Ecclesæ pro
viribus ædificandæ.

6. Tempeliva ægrotantium visiatio,
Quod hoc ultimum & summè necessarium
officium vel improbè deseruerunt, vel diu-
tius, quam par erat, tardârunt, vel impru-
denter, indiligenter, fraudulenter admini-
strarunt: Quod Romani sacrificuli enxi-
orem operam pervertendis ægris non
raro adhibere visi sunt, quàm nonnulli
Evangelici Ministris convertendis & sa-
nandis. Quod hominum vel metu vel
gratiâ medicinam perituris animis debitam
aut penitus subtraxerunt, aut fædâ adu-
latione temperârunt, aut nimîâ verborum
mollitiæ enervârunt, nec morbos ostæn-
dere, sed tegere, nec torporem excutere,
sed periculosam quietem fovere in curis
votisque habuerunt. Quod nec in ægro-
tantibus salutarem pœnitentiam & seriâ
emendandæ vitæ vota & studia elicere, nec
in convalescentibus conscientiam reficere,
& votorum solutionem importunis & assi-
duis flagitationibus urgere conati sunt.

6. Quod successum laborum & profectum
gregis nec sollicitè quærerent nec diligenter
explorarent, nec merito ardore à Deo
peterent, nec ejus defectum justo dolore
deslerent,

deserent, nec impedimenta istius proven-
tus quoad poterant, submoverent, nec
omnia ad eum necessaria adminicula tum
publicè tum privatim subministrarent.

C A P. 3.

*Peccata Ministrorum circa executionem
officii erga Ecclesiam imprimis
universam.*

1. **D**Effectus justæ sollicitudinis pro uni-
versâ ecclesiâ singulisq; ejus par-
tibus; Quod nec statum ejus diligenter
scrutari nec peccata & calamitates deslere,
nec pro salute ipsius excubare solerent, quod
nonnulli ecclesias externas nihili penderent,
& exoptatissimam inter reformatas omnes
unionem aut nequiter impedirent aut pa-
rum promoverent, pacem Ecclesiæ sine
gravi causâ turbarent, acerba dissidia &
atrocia schismata levibus irritamentis &
vanis prætextibus excitarent, fratribus
cordolia, hostibus ludibria, omnibus scan-
dala exhibentes: Quod studium partium
& privatarum opinionum etiam in rebus
aut

ut nullius aut exigui momenti, communi
totius Ecclesiæ bono, & propagationi simul
honorique Evangelii perperam antepone-
rent: Et quod augustis suorum gregum
confiniis curam suam circumscriberent, nec
oculos, consilia, conatus (prout res
postulaverit & occasio permiserit) ad alias
vel animas vel Ecclesias extenderent.

2. Quod impiorum curam aut penitus
detrectarent, aut inviti susciperent, & licet
exemplo Christi docerentur se Medicos
in primis ægrotis fuisse constitutos, &
Ministros convertendis peccatoribus, &
regno Christi ampliando præcipi è destina-
tos, libentius tamen versarentur inter
bonos, & piorum ædificationi operam da-
rent (quod illis mollius & suavius erat)
quam malis è faucibus Satanae eripiendis
(quod Ecclesiæ utilius & Christo gloriosius)
quasi sibi consulere potius quam divinæ
gloriæ inservire in votis esset: Quod
malorum inscitiam, stuporem & protervi-
am non eam tulerunt lenitate & patientia
quæ erga ipsos Deus usus est, quam Christus
exercuit & Apostolus præscripsit, 2 Tim. 2.
& Tit. 3. quin potius illos fellinart
quàm oportebat ad canes revertere, arunt ut
deploratum eorum statum (quem animis
tantum

tantum suis præceperant) ignavia
solicitudinæq; suæ præexerent, quasi
illis antiquius esset quodvis *κατασκευαστον* &
segnitiei asylum comparare (ne sanguinis
rei tenerentur) quam conversionem &
salutem animarum seriò procurare.

3. Quamvis in multis parum idoneis
inolevit pessimum scripturiendi cacoethes,
unde & sibi contemptum & veritati, quam
defendendam suscipere, præjudicium
conflarent, dolendum tamen est & inter
peccata jure recensendum, quod illi
quos Deus uberioribus donis & ad scri-
bendum accommodis ditaverat, tam utile
talentum (non frustra sane iis concedi-
tum) in terram defoderent, præsertim cum
usuram istius muneris exigerent & propug-
natio pietatis & veritatis patrocinium &
pericula animarum & (vel Ethnicorum
exemplo commendata) cura posterorum,
& natura officii à Deo instituti ut testimo-
nium darent veritati. Quod horum silen-
tio & proculcata jecit veritas, & pretiosæ
animæ in errorem actæ sunt, & triumphavit
blasphemia, & defensio sanæ doctrinæ illis
tanquam jure successionis obtrigit, qui dum
vindicarent optimam causam inimicorum
sannis exponerent.

CAP. IV.

*Pecata Ministrorum respectu convictus cum
amicis cognatis & domesticis.*

NImius citra necessitatem convi-
ctus cum impiis vel vanis qui nec
iplos facerent meliores, nec ab ipsis fie-
rent: Quod non utiliter cum iis versa-
rentur tanquam medici ad procurandam
eorum salutem, sed suaviter tanquam ami-
ci ad fovendam cum istorum perniciem
suam delectationem: Ex altera parte
neglecta nimis si non contempta bono-
rum societas, ad quam eos & inclinavit
novæ naturæ cognatio, & impulit com-
munis utilitas & obligarunt authoritas
Dei, exemplum sanctorum, Christiana
charitas & iusta piorum expectatio:
Quod horum consortium nec pro digni-
tate æstimarent, nec pro usu ejusq; singu-
lari necessitate sitirent; nec libenter &
sponte eligerent, nec frequenter adhibe-
rent, nisi vel bonorum precibus victi, ve
secularibus commodis inducti, vel accu-
sante conscientia impulsæ.

2. Quod

2. Quod in privatis congressibus cum amicis vel paræcis vel obviis aut malè gesserunt, aut infructuosè, opere diruentes quod verbo ædificabant, & ubi oportuit specimina edere veræ pietatis omnique solidæ virtutis & doctrinam coram hominibus ornare, ibi non raro documenta dederunt humanæ infirmitatis, & levitatem superbiam, iram, contentionem reliquaque naturæ depravatæ argumenta exemplo suo populum docuerunt, & quos debuissent odore virtutum suam perfundere, iis potius vitiorum suorum inquinamenta affricarunt unde tristissimi effectus secuti Evangelii dedecus tanquam ἀρετῆς ἀδύναμις & contemptus Ministrorum tanquam impostorum venalibus linguis populi crumena emulgentium; & magno conatu quas nugas & fabulas tacitè credant agentium, piorum dolor acerrimus, & communis infamia, improbi ad æternam perniciem in suis sceleribus confirmati & mundo judice justificati.

3. Quod aliqui vel nullo, vel non ad scripturæ amissim formato delectu familiaræ suæ membra adsciscerent, quod hi qui speciali titulo & filii & homines Dei vocantur, filias hominum (διαπληκῶς, Gen. 6. sic

fic dictas) quas vellent, in uxores coop-
 rarent, nec tam pietate, quàm forma vel
 divitiis vel nobilitate conspicuas: Nec si
 quos domesticis adscripserant deterioris
 notæ, sedulam navarunt operam ut meli-
 ores efficerent, ut quos invenerant lateri-
 tios, relinquerent marmoreos: ut ignaros
 cognitione Dei, vanos & terrenos serio
 pietatis studio & cœlestium desiderio, pra-
 vos & corruptos Christianis virtutibus im-
 buerent. Et quod levioribus conatibus
 vel frigidis votis contenti, suorum con-
 versionem ignaviter molirentur, nec (ut
 postulabat officium,) seriis obtestationibus,
 sanis consiliis, continuis precibus reliquisq;
 id genus subsidiis perituras animas ex in-
 ferni faucibus eriperent (quas eam forte
 ob finem providentia numinis sub tectum
 domus suæ miserat.) Et quod conjugalem
 societatem vel verterent in voluptatis ille-
 cebram, vel saltem non converterent in spi-
 rituale commodum & auxilium pietatis
 & salutis.

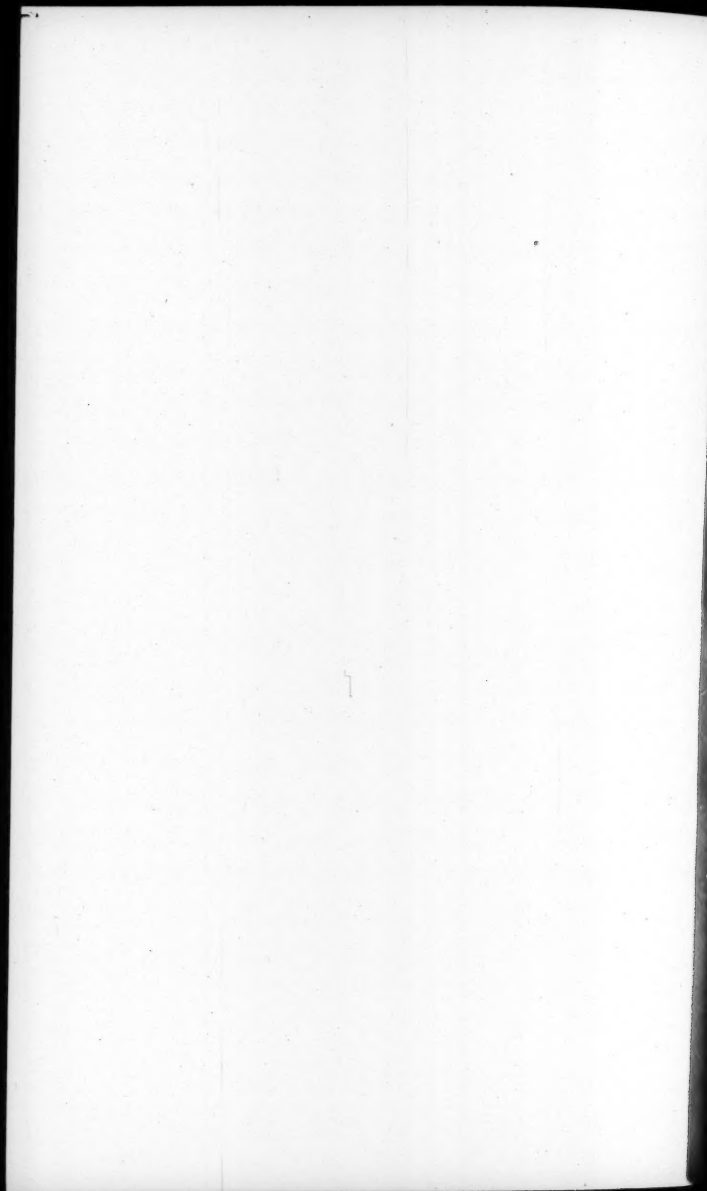
4. Quod in familiis suis non ambulave-
 rint integri & inculpati, nec specialia status
 sui munia fideliter peregerint, adversus
 mores perversi & acerbi, adversus liberos
 incuriosi & remissi, adversus servos impro-
 bi

bi & ansteri. Unde religioni probè
 conflatum, & Ministro os velut fidei
 prædolum, ne debitâ & necessariâ libe-
 ratate argueret domestica aliorum pecca-
 quorum reatu ipsum propria implici-
 conscientia, & mali mores ad alias fami-
 traducti qui (ut mos hominum est) oc-
 lis magis fidunt quàm auribus, & facili
 exemplo Ministri prava docentur con-
 scientie naturâ, quàm ex verbis & præ-
 nio recta & honesta natura (ut nunc
 habet) renitente.

5. Quod peccata domesticorum nec de-
 bitâ indagarent diligent â, nec increparent
 necessarî â severitate, nec authoritate
 Deo concessâ coercerent, nec lachry-
 idoneis deplorarent: Quod mandata sua
 in rebus etiam levioribus præmissis
 servis acrius reprehenderent & gravius
 castigarent, quàm leges Dei ab iis non
 sine contemptu violatas: Quod nec mo-
 destius peccantibus tempestivam adhibe-
 rent medicinam, nec insanabiles peccato-
 res è familiis suis exterminarent.

6. Quod vulgaribus pietatis exercitiis
 domi suæ prætijs acquiescerent iis con-
 tenti, quæ ipsos ab inania sprete religi-
 onis vindicarent & ab ultionibus conscien-

tie stimulis fartos tectos servarent, non
entem anhelarent ad illud perfectionis
culmen & in bonis operibus *προσενδια* ab
illis jure sperandam quos Deus constituit
in salem & lucem mundi, & magna Chri-
stianorum exemplaria, neq; hoc in ^{cu} ~~cu~~is
vorisq; haberent ut (sicut cubitus Sanctu-
arii vulgo existimatur communem duplo
excedere) in eorum familiis esset *π. μεγαλο*,
& domestici sui reliquis irrigatioris fo-
rent, quod non immerito expectari po-
terat ab iis quos Deus & amplioribus do-
nis in aliorum, præsertim suorum, usum
cumulaverat, & ad eminentiorem pietatis
professionem & praxin speciali titulo ob-
ligavit.

C

C A P.

CAP. V.

Peccata Ministrorum ratione vite & constantinis sua inter homines universos.

1. **Q**uod doctrinam Servatoris nostri ab illis publice prædicatam vivendi modo minus congruo infamarunt, & magna locuti, parva vixerunt, & onera auditoribus rigidè imposita ipsi detrectarunt; quæ aliis præceperant Christianæ vitæ officia habentes neglectui, & licet non turpissimis sceleribus conspurcati, in peccatis tamen & nimis multis & satis magnis, quæ gregibus suis acriter expronaverant, frequenter volutantes: Hinc contempta quæ sacrosancta esse debuit Ministerii autoritas, sugillatus prædicationum fervor tanquam artis imperio vel impetu naturæ, non beneficio gratiæ elicitus, monitiones omnes & justissimæ reprehensiones tanquam in monitorem recidens enervatæ & irritæ factæ, & (quod gravissimum) religionis Majestas doctorum ἀντιπαῖς primum temerata; mox à profano vulgo derisui habita.

2. Quod

2. Quod nonnulli dum aliorum animabus aliquo modo prospicerent, suas usque; deq; haberent, & dum Ecclesiæ vineam colerent, suam heu nimis incultam relinquerent, neque hæc iis cura penitus insideret ut seipso cum aliis fervarent, ut lux sua fulgeret coram hominibus, ut vitâ non minus vocali quàm sermone peccatores ad resipiscentiam excitarent, nec diligentiam supra cæteros conspicuam gloriam Dei & suam aliorumque salutem promoverent, nec fructus ferrent dignos vel tam gloriosâ professione, vel tam nobili & cœlesti munere in quo Angelorum privilegia illis indulserrat Deus, ut faciem ejus perenni usurparent intuitu, ut à mundanis feriarentur negotiis, & quolibet Dies Deo rebusque divinis tanquam festos agerent, ut suis aliorumque animabus æternum servandis unicè invigilarent.

3. Quod aliqui in toto fere vitæ cursu reliquis plane *omnino* *seis* essent, & à vulgo fidelium non tam virtute & moribus quàm cultis & veste discreti, nec se à contagio ætatis & mundi plane immunes servarent, nec supra turbam emerent, sed communi peccatorum velut flumine abrepti, eadem non raro quæ vulgares Christiani senti-

C 2

rent,

rent, & scirent & viverent, nec tam illis
virtutes suas imprimerent, quàm ab iis
sæpe vitiomm labem contraherent, iisdem
licet non externis fugitiis, internis tamen
cupiditatum stimulis, & irarum fluctibus,
& terrorum cæstris, & linguæ erratis, &
vanæ, incompressæ, infructuosæ vivendi
consuetudini identidem obnoxii, nec ut
illustris ille prædicatorum Patriarcha
Heb. 11. 7. delicta impii mundi, exempli
sui luce damnarent.

4. Quod coram hominibus non essent
ἀπροσκόπι nec idoneam vitandi scandali
haberent rationem, & contra præceptum
& praxin Domini sui, Rom. 15. sapius
sibi placere malient ad ruinam quàm aliis
ad ædificationem, nec raro voluntatis suæ
& inconditæ cupiditatis expletionem cum
aliorum offendiculo conjunctam honor
Evangelii & exoptato laborum successu
& animarum saluti iniquissimè antefere-
rent.

C A P. VI.

*Peccata Ministrorum respectu errantium
à viâ veritatis.*

Quod Ministris interdum non immerito imputari poterant origo et incrementa errorum, et ab illis errantium lapsibus et seductorum deceptionibus occasio subministrata est, nec uno quidem modo.

1. Quorundam inscitiâ et rerum divinarum imperitiâ qui veritati ab hæreticorum strophis vindicandæ minus sufficerent, et (quod pudendum) defectu eruditionis ægrè sacram doctrinam tuerentur, quàm multi errorum patroni oppugnarent.

2. Vel quod fastidiosâ acerbâque vivendi ratione Greges suos à frequenti & familiari congressu (quem inter populum & Pastorem incedere oportuit) arce-rens, & qui debuissent tantâ humilitate & morum suavitate convictum suum condire quæ ipsos Adversarios et sibi et veritati

ritati conciliarent, tantâ morositate asperârunt consuetudinem suam ut amicorum etiam animos nonnunquam à se alienarunt.

3. Vel quod nimio summi juris studio se in leviculis populo opponerent, & in amaras contentiones (vel suo nec exiguo dispendio ex mandato & exemplo Pauli, 1 Cor. 6. redimendas) temere se induerent, & vel minimos juris sui apices non sine gravissimâ aliorum offensione & labe Ministerii & animarum periculo pervaciter prosequerentur.

4. Vel quod segniter se gererent in reformanda (dum tempus tulit) Ecclesiâ, nec debitam iisque inprimis mandatum inter pretiosa & vilia discretionem exercerent, nec submoverent justam offensarum materiam, sed vel præposterâ indulgentiâ foverent, vel turpi socordiâ permitterent eas in Ecclesiis suis labe, quas alii in schismatis ansam arripuerant.

5. Vel quod palantibus animis in ipsis morbi initiis non statim occurrerent, nec ad eorum statum prudenter & humiliter se accommodarent, nec indefesso studio niterentur eos ^{res} ~~certi~~ius instituere & in viam veritatis

veritatis revocare, sed vu'neratis animis
 paterentur callum obduci, & renellis pri-
 mitiùs errorum radicibus robar acquiri do-
 nec inveterasceret morbus, & ipsa remedia
 non tempestivè adhibita, vel obtunderet,
 vel vinceret, vel etiam in sui fomitem con-
 verteret, & quod eorum curam præpro-
 perè abjicerent, nec idoneâ lenitate pro-
 tervitatem ferrent, & conversionem ma-
 nerent, nec precibus, lacrymis, jejunis (ut
 æquum erat in perditione animarum cum
 dedecore & damno Ecclesiæ & probro
 Christi conjunctâ) ut sibi redderentur &
 veritati, strenuè molirentur, nec ipsi im-
 potes consulerent fratres & eorum posce-
 rent auxilia, ut junctis viribus oves causæ
 suæ reduces sisterent.

6. Vel quod docendi oscitantiâ, impe-
 ritiâ rerum gerendarum vivendique incu-
 riâ ipsi sibi detraherent authoritatem quâ
 labantes coercerent, & prædicationem suam
 justâ fide & virtute spoliarent, & populum
 ad quærendos alios duces (ut fors ferret)
 quodammodo abigerent.

CAP.

CAP. VII.

Peccata Ministrorum adversus commilitones in Ministerio.

I. **M**anifestus inter eos φιλαδέλφια de-
fectus quod alii alios verbo tan-
tum & linguâ dilexerunt, non opere &
veritate, nec aliorum oneribus humeros
supposuerunt suos, nec quæ humanitûs
acciderant παρορμήματα vel obduxerunt cha-
ritatis velo, vel candoris ἐπιεικεία censue-
runt, nec dolores & gaudia mutua par-
ticipârunt: Quin potius inconditis passio-
nibus, atrocibus contentionibus μάχη &
sine causâ susceptis & sine modo agitis,
publicis diffidiis, nonnunquam & flagran-
tibus odiis suam & Ecclesiæ pacem turbâ-
runt, religionis (ut ita dicam) nudita-
tem impiis revelârunt; dissidentibus Chri-
stianis exemplo suo velut classicum ceci-
nerunt, repulerunt animas ad Christum
accedentes, & operi Dei cursuique Evan-
gelii perniciosissimum obicem posuerunt.
Et quod levissima ἐπιποδοξίας momenta in

rantas

tantas exoptant similitudines ut excellen-
tium Christi servorum (horresco referens)
& lapsibus & probris & ipsâ morte vel
ratiè gauderent vel etiam aperitè trium-
pharent.

2. Fraternalis correptio (cujus ipsi &
maximum usum norunt & summam ne-
cessitatem populo identidem inculcârunt)
vel penitus neglecta vel perperam exer-
cita: Quod alii alios nec diligenter cu-
stodirent ne laberentur, nec lapsantibus
adjutrices manus sufficerent, nec errabun-
dos fidei monitione revocarent: Quod
etiam qui reprehensoris munus & sibi
& aliis obisse visi sunt adeo vel impru-
denter, vel negligenter, vel rarò, vel fri-
gidè præstiterunt, Deumque potius pro-
vocarent violatione mandati, & pretiosas
fratrum animas perderent detectu medi-
cine morbo accommodæ quàm vel ipsis
offensionem (licet omnino necessariam)
vel sibi invidiam (licet gloriâ & officio
param) conflarent. Et quod illi qui in
ultam reprehensionis causam inciderant,
nec ipsi mala sua dignoscerent & medi-
cam fratrum manum vel petulanter re-
puerent vel ægrè ferrent & (quod præ-
dicantes inter proprias & pessimas hypo-
critarum

critarum notas recensere solebant) reprehensorem grato semper animo colendum torvè intuerentur, & peccata (quæ humiliter agnoscere honestius fuisset & tutius) ingenio & eruditione in propriam perniciem versis vel improbè defenderent, vel vanis elevarent prætextibus, vel etiam dolo è regerent & interdum audenter negarent.

3. Quod juniores Ministri venerabilem fratrum & patrum in Ministerio canitiem despiciatui haberent, licet in viâ justitiæ repertam, & amplioribus donis instructam, eorum pia monita (quæ & diligenter exquirere debuissent & reverenter suspicere) effræni licentiâ spernere, & sana consilia juvenili præcipitantiâ & ἀυθαδείᾳ respuere soliti.

Invidentia de aliorum donis illustrioribus, angustiori famâ, uberiori successu concepta: Quod humanos fratrum lapsus & ipsi propensius observarent & ab aliis observatos libentius audirent, quàm præstantissima in iis χαρίσματα agnoscerent. Quod laudes illis lege justitiæ & charitatis debitas vel improbè negarent, vel clanculum celarent, vel malitiosè arderent, vel malignè tribuerent, extortis vir-

tutum præconiis vituperia miscentes :
 Quasi minus apud ipsos valuissent &
 ratio membri, & natura officii, & honor
 Christi, & cursus Evangelii ad prolicien-
 dum eorum gaudium de communi & pub-
 lico beneficio quàm cœcus amor sui &
 perversum gloriæ desiderium ad excitan-
 dum livorem sibi non minus molestum
 quàm aliis odiosum.

4. Quod non junctis viribus & mu-
 tuis precibus atque consiliis opus Domini
 promoverent, sibi que invicem auxilio es-
 sent, quod sociales fratrum conventus
 pro usu & necessitatibus Ecclesiæ institutos
 aut insolenter spernerent, aut calumniæ
 invidiæque metu vitarent, aut socorditer
 negligerent, aut inutilibus colloquiis, fri-
 volis vitilitigationibus, dissidiis, perversis con-
 siliis corrumpere & irritos redderent :
 quod decreta de præstandis suis officiis
 promovendis Ecclesiæ animarumque
 commodis licet communi calculo probata,
 ubique, & à Deo mandata & à fratribus
 non sine suo consensu commissa vel tanquam
 adium in vagina recondiderent vel indili-
 genter executioni mandarent.

CAP. VIII. & ultimum.

Peccata Ministrorum circa præsens flagellum suspensionis & silentii illis imperati.

1. **Q**uod cum providentia Dei sonora satis voce hanc Plagam interminata esset, & eam in fratribus non paucis inchoasset, reliqui paternis his præmonitionibus vix tandem expergefacti essent, nec accuratum cordium & viarum scrupulum instituerint, nec debito timore paternæ iræ indicia exciperent, nec omnes peccatorum & pravarum cupiditatem fibre evellerent, nec precibus, jejniis & sermone poenitentiam in se & aliis excitatam indignationis divinæ procellam ingruentem avertere, eumque & sibi & genti propitiæ pro viribus contenderent.

2. Quod tremendam hanc (quia spirituales & publicam) Plagam obrusio sensu percipiant, nec eo suffundantur rubore, vel afficiantur dolore qui eos in primis decet, in quorum faciem coelestis

pater inspuit, & quos de sublimi depul-
 sos, tanquam vasa ad dedecus facta, ab
 altari & præsentiâ suâ procul abigit, nec
 (quod in profundis doloribus fieri so-
 lenne est) solatia respuant, & lacrymis
 (nunc si unquam necessariis) indulgeant,
 nec deliciis præsentis ævi luctuoso tem-
 pore illicitis renuncient, nec sibi in licitis
 quem oportet modum ponant, & (quod
 indecorum) sub insolitis vindictæ divitæ
 & signis & effectibus usitatis pietatis exer-
 citiis nonnulli libenter acquiescant.

3. Quod causas præsentis castigationis
 nec ipsi secum serio pensitant, nec com-
 municatis inter se consiliis & libratis ra-
 tionum pondecibus diligenti indagine scru-
 rantur. Quod dum aliorum vitia &
 sagaciter explorant, & perspicere cernunt,
 & acriter reprehendunt, sua interim vel
 dissimulant, vel defendunt, foris aquilæ,
 domi talpæ, nec ea quæ & inimici ipsi
 improperant & indicant fratres sibi impu-
 tent, nec sine turpissima tergiversatione
 agnoscunt; tantumque abest ut redimant
 Christi honorem suâ infamâ, ut probra
 peccatis suis debita à propriis capitibus
 accent in ipsum Evangelium & Servato-
 rem casura.

4. Indecora

4. Indecora mollires & impotentia ferendi flagelli. Quod invidiam & infamiam ab impiis illatam (quàm vel Ethnici in bona causâ laudi ducerent) muliebriter ferant, nec enim Mose probra Christi inter *καμμία* reponant: Quod nec paternam Dei ferulam debitâ patientiâ & gratitudine excipiant, nec inimicorum injurias (prout Christus præscripsit) benevolentiam & precibus compensent, nec tam eorum peccata deflent (quod Evangelio ignominiam comparant & aliis perniciem) quàm de iis in sinu gaudent (quod sibi laudi, ipsis opprobrio tandem & exitio futura augurantur) nec ob tremenda Dei judicia illis interdum divinitus immissa miseratione tanguntur, sed suâ causâ latentur & triumphos agunt. Quod profundius ipsos pungant & gravius premant paupertas, contemptus, injuria et reliquæ præsentis vitæ molestiæ & difficultates quas in se incumbere sentiunt, quàm vel propria delicta vel gentis & ætatis scelera in Deum atrociter indies admissa, vel calamitosa Ecclesiæ facies, vel lamentabilis animarum status defectu visionis quotidie perentium, nec tam anxii sunt de arcâ De-

quâ

quàm de suis necessitatibus solliciti. Quod
 quæ aliis prædicarunt rerum adversarum
 beneficia & solatia ipsi parum sentiant;
 quod ægrè eos afficiat perpeffionum sua-
 rum intuitus quàm jucundè perfundat
 multiplex quæ inde percipi posset utilitas,
 conformitas cum Domino demonstranda,
 testimonium veritati perhibendum, exem-
 plum fidei, obedientiæ, patientiæ aliis
 constituendum, cupiditates carnis & mundi
 crucifigendæ, & vita accuratiùs refor-
 manda. Et quod præsentium malorum
 sensus, immensa tum antea acti temporis
 tum adhuc residua munera & memoriis
 & cordibus suis excusserunt.

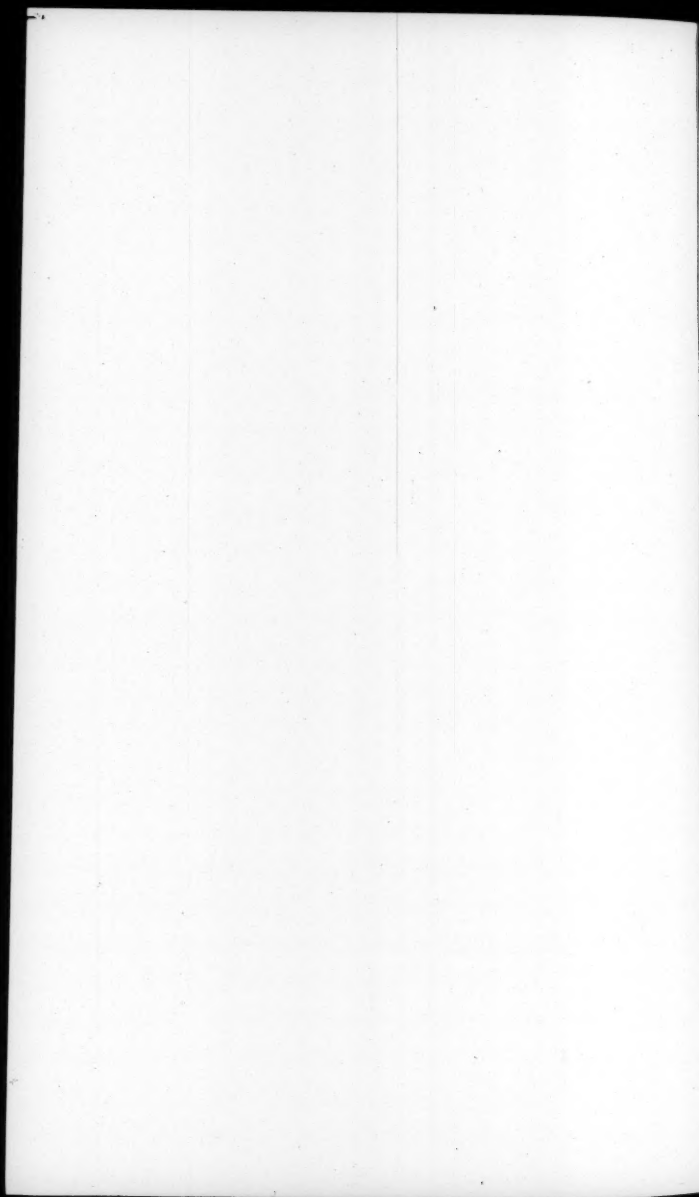
§. Quod à publicâ administratione
 exclusi & magnâ parte inutiles redditi
 nonnulli adeo non gement sub miserâ
 vitæ infructuosæ, ut de laborum immu-
 nitate taciti sibi gratulantur, nec fervidis
 votis cœlum pulsant, Deique favorem &
 opem implorant, ut ora deobstruat &
 plenam libertatem illis reddat, nec
 opportunitates Ecclesiæ ædificandæ &
 servandarum animarum vel studiosè ve-
 rantur vel ingeniosè excogitant, vel avidè
 accipiunt, vel fructuosè tractant, nec (quoad
 leges licet) vel junioribus in viâ Do-
 mini

mini erudiendis strenuè incumbunt; v
adultioribus & familiis κατ' ἑκαστον docend
invigilant, vel fortuita cum aliis colloqui
ad eorum aut conversionem, aut profectum
καὶ δὲ πάντα dirigunt.

6. Defectus Christianæ *οὐκ ἀδελφίας* erg
fratres sub onere duræ paupertatis fati
centes, quod nec ipsi horum dolores in sui
visceribus sentiant, nec alios justo eorum
sensu afficiant, nec illi Ministri quibus
ampliorē bonorum hujus mundi copiam
Deus indulsit, singulari liberalitate aliorum
munificentiam provocant, sed onera quæ
aliis imponunt ipsi detrectant, vel non eo
gradu suscipiunt quem & fratrum non uno
nomine *οὐκ ἀδελφίας* & ultimæ multorum ne
cessitates, & excellens officii dignitas &
eximia plurimorum virtus eruditione or
nata, & aliorum charitas indies frigescen
jure postulare videntur.

7. Quod cum suis aliorum peccata non
iusta prosequantur lamentatione, quod præ
terita nec unquam satis deffenda homi
num fidem pietatemque profitentium so
lera adversus omnes & justitiæ leges
religionis normas insolenter patrata mi
nus quàm causa exigit vel agnoscant vel
doleant; quod præsentis ævi & diei in
dic

357
dixas impietates, hypocrisin, injustitiam,
infandas libidines, tremenda perjuria &
reliqua quæ & fidem & numerum exce-
dunt flagitia sine lacrymis & luctu vel
auribus vel oculis usurpent.

8. Quod minori quam oportet curâ
officii sui & cognoscendi & colendi tan-
gantur, & quæ ad rectores suos aliosve
attinent curiosius rimentur quàm quæ
ad se suaque munia spectant vel scruten-
tur vel præstent, eorumque peccata dili-
gentius observent & severius castigent,
quàm quæ à se sunt admissa, & futuros
eventus speratamque liberationem (quam
nonnulli facis audacter pollicentur præ-
staturus esse) lubentius cogitent, quàm
quid à se exigit Deus, & postulat hodie;
eius rerum status, expendant.

D

EPILO-

EPILOGUS.

ATque hæc pauca è multis delibasse
 sufficiat, ut excitentur acutiora ali-
 orum ingenia, vel refriquentur memoria &
 conscientia ut & sibi aliqualem veræ hu-
 militationis fomitem reperiant, & uberiores
 promovendæ poenitentia segetem fideiiter
 indigant, scientes & finem paternæ
 hujus ^{reliquis} à Deo Iperatum, & officium
 nobis impositum esse, ut corda & vias
 diligentissime scrutemur & ad Deum cito
 revertamur, ut nosmet ipsi judicemus ne
 à Deo adhuc seyeritis judicemur. Si
 quid à me peccatum sit vel in susceptione
 vel tractatione hujus operis, à Deo pri-
 mum, deinde à venerandis patribus &
 fratribus in Ministerio veniam humiliter
 peto; errata mea monstranti & luben-
 cedam, & gratias quas possum maxima
 persolvam: Si quid durius dictum vide-
 bitur, nemo mihi jare irasci potest; ne-
 que enim omnibus nec plurimis singulis
 has dicas impingere vel dictavit
 animus vel permittit veritas. Siqui
 minutionem

minutioris notæ peccata traduxi, qualia
vel in optimos (ὅλοι οὖν ῥήτορες ἔσονται)
interdum solent obrepere, prependant
& verus verivertium Clericorum nugæ
esse blasphemias, & exigua vulnera cum
neglectui sint non raro mortem attulisse,
& eam esse veræ pœnitentiæ naturam ut
vel in minimis amplam satis doloris ma-
teriam inveniatur, & Deum in eorum le-
vissima ἀμαρτήματα (quos vel officii san-
ctitas, vel illustrior pietatis professio ad
se proprius adduxerat) solere in hac
vitâ gravius animadvertere quàm in
atrocissima aliorum scelera quos formi-
dandâ patientiâ ad inexplicabiles alterius
vix furias reservavit. Siqui sint qui
his accusationum spiculis innocentie suæ
clypeum objicere possunt, absit ut iis vel
invidiam gratiam Christi, vel justum ne-
gem testimonium. Veruntamen cum pec-
catorum omnium accurata cognitio, suus
habet insignes & multiplices usus in his
sciam qui inquinamenta multa effugerant,
ut vel elapsi temporis peccata agnoscant,
vel communem naturæ pravitatem (ex
quâ tanquam ex radice pullulant omnes
id genus fructus) deplorent, vel debitas
Deo conservatæ pietatis & probitatis
D 2 laudes

laudes tribuant, vel ut aliorum exemplis
edocti, & sibi diligentius caveant, & auxi-
lia divinæ gratiæ enixius quærant, vel ut
reorum delicta suis prosequantur lacrymis;
nemo est qui mihi vitio vertet si acriori
stylo nonnulla perstrinxi, nec quisquam
mecum irascetur nisi qui prius de se vult
confiteri. Brevi voto concludam omnia.
Dei Deus optimus maximus nobis omni-
bus spiritum scientiæ & sapientiæ, ut pec-
cata quæ ullo jure nostra dici possunt,
perspicuè cernamus, liberè fateamur, serio
desicemus, animum detestemur & penitus
ex cordibus vitisque nostris eliminemus;
ut officia hujusce diei & status nec turpi-
ter ignoremus, nec cognita negligamus,
nec præstita unquam deseramus. Tum
tu gratiosissime Deus & fons omnis mi-
sericordiæ, cum probasti nos ut aurum
in fornace, & sub manu tuâ humiliasti,
converte captivitatem nostram, condona
nobis pristinæ libertatis abusum, præsen-
tisque contemptum; concede nobis hac
unâ vice ut faciem tuam iterum videa-
mus, tibi que in unitate spiritus, puritate
cordis, integritate vitæ serviamus, ut
olim, in Sanctuario. *Amen.*

Ανακεφαλαιώσεις περὶ ἐπιτομῆς.

ET quoniam nec Deo acceptum erit, nec nobis commodum peccata prius admissa plangere, iterumque plangenda admittere, nec sufficit dolere de præteritis nisi in posterum caveamus; Demus operam fratres Charissimi, ut præteritis temporis neglectus futurâ diligentiam resarciamus, & multiplices elapsæ ætatis errores in residuo vitæ nostræ spatio ad amissum corrigamus.

I. Vacationem publici muneris à Deo concessam studiis (quoad per justam rei familiaris procuracionem licet) impendamus, ad præstantissima *χρίσματα* ardentè anhelemus quibus vel nostram scientiam promovere, vel erronum audaciam compescere fraudesque detegere, vel Ecclesiæ necessitatibus consulere possimus; inprimis tamen illam *καθ' ὑπερβολὴν ἰσθὶ* obnixissimè sectemur, nec solidam doctrinam à sincerâ pietate divelli patiamur. Sint incrementa nostra in

cognitione & gratiâ Christi omnibus conspicua. Quod reliquum est vitæ & temporis quovis pretio redimamus, nec ejus usuram vel Deo ingratam, vel nobis ingloriam, vel aliis inutilem esse sinamus.

2. Singulis officii nostri partibus, quoad licet, strenuè incumbamus; comparamus nobis vires & virtutes omnes iis vel necessarias vel idoneas, obices & impedimenta prout amoveamus; singulari studio & debitâ præparatione intendamus omnes ingenii animique vires, à nobis nostrisque commodis aver-
tentes oculos; & in Servatoris gloriam & salutem animarum unice dirigentes, contenti theatro divinæ præsentiae & propriæ conscientiae. Quo minus publicis muneris exercitiis licet incumbere & universos docere, eo diligentius compellemus singulos, & privatarum familiarum ædificationi operam demus, peccantes sigillatim corripiamus, ægrotis *de quibuslibet*, sanis *de quibuslibet* consilia fideliter propinemus, nec divites nimis suspicientes, nec infimæ sortis homines fastidientes, sed salutem omnium nullo discrimine procurantes, & hujus & sequentis

quentis mundi bona, prout exigit a-
rum necessitas, & nostra patitur facul-
tas, liberali manu subministrantes. Et
quæ ab aliis neglecta à nobis peragi ne-
queunt, lacrymis precibusque nostris
Deo committamus.

3. Sint oculi nostri hoc sensu in fini-
bus terræ, ~~et~~ conversionem barbararum
gentium vehementer sitiāmus, & pro vi-
rili nostrā promoveamus. Exterarum
Ecclesiarum & dolores & gaudia nostra
sentiant præcordia. Extendamus affe-
ctus & cogitationes nostras ad omnes
locos, Ecclesias, homines, nec patiamur
curam nostram intra angustos præsen-
tis sæculi fines coerceri, sed commentan-
do, consulendo vel alio quovis modo
(pro mensurā donorum à patre lumi-
num commodatā) posterorum negotium
agamus.

4. Sit consuetudo nostra cum bonis
spontanea, cum malis necessaria, cum
omnibus prudentiā, ~~anxiētia~~, utilitate
conspicua; cum aliis consuescamus quia
boni sunt; cum aliis, ut sint. Habeant
omnes familiæ in nostris speculum in
quo & errata sua discernant, & officia
discant. Domesticos nostros imbuamus

doctrinâ salutarî & sanis consiliis servidissimis precibus commendemus divinæ benedictioni, authoritate nostrâ coercemus intra fines à Deo positos, nec cuiquam pravo exemplo aut calumniandi ansam, aut peccandi materiam suppeditemus. Ita vivamus intra privatos parietes tanquam Deus videat, tanquam omnes homines audiant: Sic luceat lux nostra inter vicinos ut in nostrâ praxi intueantur regulam vitæ, ut in nobis habeant reliqui mariti, parentes, magistri quo & sibi peccata sua exprobreant, & veluti mensuram suorum officiorum accipiant, nec iisdem quidem vulgus Christianorum cancellis nostra pietatis exercitia concludi patiamur.

5. Doctrinam quàm olim sermone, nunc vitâ prædicemus & opere ornemus; quem aliis paravimus animæ cibum convertamus ipsi in succum & sanguinem; normam quàm aliis præcepimus nostris actionibus constanter applicantes, nec ea in nobis probantes, quæ in aliis reprehendimus; nec permittamus vivendi rationem infra dignitatem muneris subsidere, nec quicquam agamus quod vel nobis possit contemptum parere, vel

Evangelio

(47)
Evangelio convitium facere, vel Ministe-
rio invidiam conflare, & Angelos non
magis sublimitate muneris quàm sancti-
tate vitæ repræsentare satagamus.

6. Sit quotidie ob oculos animosque
nostros nos à Christo in defensionem
veritatis & errorum subversionem esse
constitutos, & boni non minus pastoris
esse palantes oves revocare quàm stantes
pascere. Sint mentes nostræ solidæ &
salutari cognitione penitissimè imbutæ,
quæ vel sanam doctrinam propugnare,
& credentium fidem confirmatam dare,
vel omnes perniciosarum opinionum fi-
bras evellere, & ἀντιπαρὸν tum ora ob-
struere, tum conscientias convincere possi-
mus. Sint corda nostra & amore veritatis,
& miseratione animarum in erroris devia
traductarum, & odio omnis prævæ soliginis
corruptorum dogmatum flagrantia: Sit
vita nostra eâ accuratione composita,
suavitate condita, humilitate ornata,
ut & veritati auctoritatem conciliare
possit, & contradicentibus pudorem
invenire. Quod publicè non datur
privatim agamus, nec cum sublati be-
neficiis pereat officii sensus & anima-
rum cura; & cum greges integros non
licet,

licet, at saltem exemplo Domini vel singulas ejus oves hinc inde vagantes requiramus, eorum inscitiam, stuporem, proterviam leniter feramus, & perspicuè docendo, ἀπροσπολήπταις monendo, affabiliter compellendo, obnixè hortando, indefessè laborando, eorum κατάρτησιν strenuè moliamur.

7. Discamus tandem Ministri mutuas συμπεροσβυτέροis & præstare operas, & ab iis accipere, & quod in multis non poterat officii operisque societas, amorem saltem conciliet periculorum atque perpeffionum communio. Amandetur spiritus contentionis, invidiæ, odii ad infernas suas origines, nullam per nos habiturus resurrectionem, & ex puro corde fervidoque affectu diligamus alii alios, & nobis invicem serviamus. Necessarium illud correptionis officium & fratribus summâ fide præstemus, & ab iis præstitum grato animo colamus, & in intimos cordis recessus lubenter admittamus, beatos illos aculeos non petulanter evellentes, sed fortius ingerentes. Honorem ætati donisque fratrum debitum liberali manu lætoque animo tribuamus, nec ullam vel animum
demus

demus quò vel superiores invidentiam nobis exprobrare, vel inferiores contemptum nostrâ culpâ imputare possint: Quod bonum est in singulis alacriter agnoscamus; quod malum candidè regamus & modestè iudicemus: Alii aliorum & onera portemus, & commoda queramus; preces, consilia, conatus (quoad licet) invicem communicemus, ut afflictiones nobis immissas æquius ferre, officia huiusce diei & status tum clariùs despicere, tum diligentius peragere possimus.

Fratrurn publicè prædicandi libertate gaudentium manus in veritate & pietate propugnandâ suffulciamus, salutem animarum quoad possumus prospicientes, & nos ipsos ab omni & affectuum intemperie & actionum aversa purgantes, & in viis Domini inoffenso pede ambulantes.

8. Assuescamus peccata tum nostra tum aliorum & præterita deplorare, & præsentia pro viribus expurgare, & utraque accuratè scrutari, liberaliter fateri, implacabili odio prosequi. Arrigamus aures cordium ut flagelli divini & vocem audiamus & mentem intelligamus: In severitate hominum agnoscantes justitiam Dei, nec sine nostro merito

merito nobis hæc accidisse somniantes
 Examinemus omnes animorum latebras
 & viarum anfractus, & nosmet coram tri-
 bunali divino sistamus reos & secundum
 Deum judicemus: Procul à nobis absint
 non solum crimina, sed omnis criminum
 suspitio, & vel prima facies vitiorum.
 Horreat animus vel nostra mala defen-
 dere, vel aliorum dissimulare, sed mu-
 tuis monitis & fidis consiliis nos invicem
 ad seriam profundamque pœnitentiam
 provocemus. Tristissimos paternæ ira
 effectus idoneo sensu & digno dolore ac-
 cipiamus, lyras nostras resurgentes ad sa-
 lices, Ecclesiæ & animarum miseras lar-
 gis lacrymarum imbribus deflentes: No-
 stras autem injurias & calamitates fortiter
 ferentes, nec fiduciam in Deo ejusque
 promissis turpiter abjicientes, commit-
 tamus causam nostram justo mundi &
 Ecclesiæ judici. Debitas supremo numi-
 ni grates solvamus, à quo hanc non
 multis misericordiam nacti sumus ut fide-
 les essemus, ut ipsi fidem, veritati testi-
 monium, conscientiae obsequium in media
 irarum, contumeliarum & multiplicium
 injuriarum atque ærumnarum procellis
 lubenter exhiberemus. Inimicos nostros
 secundum

(15)
secundum præstantissima Servatoris præ-
cepta tractemus, ultionem nec meditantes,
nec optantes, nec de eorum peccatis læte-
mur, nec judicia Dei iis vel illata, vel
prædicta sine Christianâ *συνμαρτυρίᾳ* accipia-
mus. Illis quem licet caudorem, nobis
cenfuram impertiamus. Nostra magis
inquiramus quæ Deus patefecit officia,
quàm divina quæ in occulto posuit confi-
lia investigemus; à nobis potius salutarem
perpeffionum usum exigentes, quàm à
Deo miseriarum finem vel sine causâ præ-
foribus esse sperantes, vel sine modo
flagitantes. Quæ lege conceditur pascen-
darum animarum libertatem sedulo usur-
pemus; quæ negatur à Deo ardentè &
indefinenter petamus, & pleniorè docen-
di facultatem (tanquam cervus aquarum
rivos) impatienter sitiamus. Fratrum no-
strorum (quibus res angustissima domi) &
indigentia subvenire conemur simul &
modestia consulere. Eorum angustias no-
stra sentiant viscera, nostroque exemplo
non minus quàm prece aut consilio alio-
rum munificentia eliciatur. Regi Carolo
reverentiam, dilectionem, obedientiam
quàm debemus fideliter præstemus; eique
vitam longam, perennaturam gloriam,
pietatem

pietatem eminentissimam, consilia op
felicisque exitus habitura. Populu
~~ex~~ ^{ex} ~~xupis~~ ^{xupis} morigerum cum publicè non datu
privatis, sed contentissimis precibus ince
santer voveamus, Ut tandem coloph
nem imponam, Quæcunque vera sunt
quæcunque veneranda, quæcunque iust
pura, quæcunque vel amorem con
ciliant, vel laudem extorquent, quæcun
que vel virtute vel hōnore digna sunt, e
constanter cogitemus, vehementer ambi
amus, sedulò prosequamur. Et cum
greges nostri auribus suis vivendi docu
menta à nobis haurire nequeunt, habeant
ob oculos inculpatum exemplar consue
tudinis nostræ. Cum non licet nobis ef
se *filii tonitru* prædicandi potentia, simus
saltem *filii lucis*; vivendi puritate, & præ
luceamus omnibus salutari jubare omni
genæ virtutis Angelicæque pietatis; Quo
faxit Deus in Christo per Spiritum, Amen

FINIS.

